

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію **Пивоварової Ганни Сергіївни** на тему:
«Формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Дисертаційне дослідження Пивоварової Г. С. присвячено актуальній проблемі сучасної педагогічної науки і практики – формуванню культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО. Актуальність обраної теми зумовлена потребами модернізації педагогічної освіти, впровадженням ідей Нової української школи, а також необхідністю підготовки педагога, здатного виступати носієм культурних і демократичних цінностей та транслювати їх молодшим школярам.

У дисертації визначено мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження, обґрунтовано методологічну основу та гіпотезу роботи. Автором логічно побудовано структуру дослідження, що складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

Визначена авторкою теоретико-методологічна основа дослідження відзначається науковою обґрунтованістю, системністю та логічною узгодженістю, що забезпечує цілісне розкриття проблеми формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи закладу вищої освіти.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретико-методологічні засади формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО» авторкою здійснено комплексний теоретичний аналіз досліджуваної проблеми. У межах розділу розкрито сутність формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи як наукової проблеми, проаналізовано стан її розробленості у філософській, психологічній та педагогічній літературі, що дозволило визначити основні напрями наукового пошуку.

Авторка послідовно розглядає зміст дефініцій «цінності», «культурні цінності», «ціннісні орієнтації», «соціально-гуманітарна робота закладу вищої освіти», що забезпечує чіткість понятійно-категоріального апарату дослідження. На основі узагальнення наукових підходів (філософського, психологічного та

педагогічного) обґрунтовано інтегративний характер культурних цінностей як особистісно-професійного утворення майбутнього вчителя.

Позитивним аспектом дисертаційної роботи є належно обґрунтована теоретико-методологічна основа дослідження. Авторкою визначено комплекс взаємодоповнювальних наукових підходів, що забезпечують цілісність і системність розгляду проблеми формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи. Методологічну основу роботи становлять ідеї ціннісно-сислової парадигми освіти, які дозволяють розглядати професійну підготовку майбутнього вчителя початкової школи як процес становлення його особистісної та професійної ціннісної сфери.

У межах першого розділу також визначено аксіологічний потенціал соціально-гуманітарної роботи ЗВО як важливого чинника формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи. Авторка доводить, що соціально-гуманітарна діяльність створює сприятливе освітнє середовище для розвитку ціннісної сфери особистості, формування гуманістичних установок, національно-культурної ідентичності та соціальної відповідальності майбутніх педагогів.

Особливу наукову цінність становить обґрунтування педагогічних умов формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи. Визначені умови логічно пов'язані з метою дослідження та становлять основу подальшої експериментальної роботи.

Таким чином, перший розділ дисертації має системний характер, відзначається логічною структурою, теоретичною ґрунтовністю та аргументованістю висновків, що створює науково-методологічну основу для проведення дослідно-експериментальної роботи, представленої у другому розділі.

У другому розділі дисертаційної роботи «Упровадження та експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО» Ганною Сергіївною представлено організацію, зміст і результати дослідно-експериментальної роботи. Розділ має чітку логіку викладу, містить обґрунтування етапів експерименту, характеристику діагностичного інструментарію, опис процесу впровадження педагогічних умов та аналіз отриманих результатів.

Авторка доводить вдало, на наш погляд, здійснює діагностику рівня сформованості культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи. Пивовровою Г.С. чітко визначені критерії, для кожного з яких визначено

відповідні показники, що далі узагальнено в рівнях сформованості культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи.

Реалізація дослідно-експериментальної роботи здійснювалася поетапно та охоплювала різні напрями соціально-гуманітарної діяльності закладу вищої освіти. Особлива увага приділялася створенню культуровідповідного освітнього середовища, залученню майбутніх учителів до культурно зорієнтованої діяльності, волонтерських проєктів, соціальних ініціатив, виховних заходів, а також використанню інноваційних педагогічних технологій у процесі соціально-гуманітарної роботи.

Уважаємо, що другий розділ дисертації характеризується методичною цілісністю, логічною послідовністю викладу матеріалу, достатньою експериментальною базою та переконливістю отриманих результатів, що підтверджують ефективність запропонованих педагогічних умов формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи.

Заслуговує на позитивну оцінку логічність і послідовність сформульованих авторкою висновків. Загальні висновки дисертації органічно впливають із поставленої мети, завдань дослідження та отриманих у процесі теоретичного й експериментального аналізу результатів. Вони відображають основні положення кожного розділу роботи, узагальнюють результати теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи та підтверджують ефективність їх експериментальної перевірки. Висновки є достатньо аргументованими, чітко структурованими, містять наукові узагальнення та практичні рекомендації, що відповідають змісту проведеного дослідження і забезпечують цілісність дисертаційної роботи.

Позитивне враження справляє наявність значної кількості публікацій авторки, а також широка географія апробації. Дисертаційна робота відповідає вимогам академічної доброчесності, пройшла перевірку в системі StrikePlagiarism.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Ганни Сергіївни Пивоварової, вважаємо за необхідне висловити низку зауважень.

1. У підрозділі 1.1 подано значний обсяг визначень поняття «цінності» з різних галузей знань, однак окремі фрагменти мають описовий характер. Доцільно було б посилити авторське узагальнення та чіткіше окреслити власну позицію щодо структури культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи.
2. У підрозділі 1.3 авторкою ґрунтовно розкрито сутність аксіологічного

потенціалу соціально-гуманітарної роботи ЗВО, проте доцільним було б більш детально конкретизувати механізми його реалізації у практиці підготовки майбутніх учителів початкової школи та показати чіткий взаємозв'язок з визначеними педагогічними умовами.

3. Уважаємо, що доцільно було б чіткіше визначити показники ефективності кожної педагогічної умови та відобразити це в моделі, що сприяло б підвищенню логічного зв'язку між теоретичним обґрунтуванням і експериментальною перевіркою.
4. У параграфі 2.2. доцільно було б більш наочно показати відповідність між кожною педагогічною умовою та конкретними формами її реалізації у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО.
5. Робота тільки б виграла, якщо її авторка подала б конкретні фрагменти тренінгів в експериментальній частині.

Натомість, висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальне позитивне враження від роботи. Дисертація **Пивоварової Ганни Сергіївни «Формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО»** є завершеною, цілісною науковою кваліфікаційною роботою, яка має наукову новизну, теоретико-практичне значення, відповідає чинним вимогам наказу МОН України від 12.01.2017 р. №40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно наказу МОН України від 31.05.2019 №759) і Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44 «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно Постанови Кабінету Міністрів України №341 від 21.03.2022 р.), а її авторка **Пивоварова Ганна Сергіївна** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)».

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри розвитку дитини раннього
і дошкільного віку

ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Сухина

Марина ЄПІХІНА

Підпис *Епіхїної Марини*
Засвідчую
Начальник відділу кадрів
ДЗ "Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка"

